

őskor és valószínűleg ugyanezt az időszakot képviselik, de betöltésükből csak egy-két apró jellegtelen kerámiatöredék került elő.

Sárdi Ny-i-dűlő: A 0213/20 hrsz. területen (7. sz. lophely) a szakfelügyeletet követő megelőző feltáráson 2 objektumot találtunk. Betöltésük egységes fekete, humuszos talaj. Az 1. objektumból igen kevés lelet származott, néhány jellegtelen szürke és vörös színű kerámiatöredéken és egy római kori imbrextöredéken kívül mást nem találtunk. A 2. objektumban régészeti lelet nem volt.

Munkatárs: Isztin Gyula.

NAGY MARCELLA

434. Tárnokréti határa

(Győr-Moson-Sopron megye) U, B, LT, Ró, Á, Kk, Kú
2008. decemberben terepbejárást végeztem a település területén.

Községi temető-Városút között: A községi temetőtől K-re elhelyezkedő szabálytalan alakú dombháton szórványosan Árpád-kori, erősen grafitos kelta, valamint neolitik (DVK) cseréptöredékeket gyűjtöttem, melyek erősen kopottak, jellegtelenek. A domb felszínének K-i és É-i része nem volt vizsgálható a rajta lévő lucerna és erdőfolt miatt. Feltételezhető, hogy a lelőhely arra a részre is kiterjed.

Rábca-rét: A Város-dombtól ÉK-re, a Rábca-menti vízenyős rétség szélén egy hosszan elnyúló lapos dombhát található. A 2003-as légi felvételezések során a dombháton őskori és népvándorlás kori települések nyomait észlelték. Terepbejárásom során szórványosan őskori cserepeket, számos paticsötredéket és egy kovaszilánkot találtam. Az apró jellegtelen oldaltöredékek közelebbi kormeghatározásra alkalmatlanok.

Templom mögött: A templom mögötti területen, illetve a Fő utca DNy-i hátsó részén telekvégein szórványosan 16–17. századra datálható kerámiatöredékek jelentkeztek. A szántásban néhány patics-, téglá-, és salakdarabot is találtam. Egyelőre nehéz eldönteni, hogy pusztán másodlagosan idekerült leletekről van szó, vagy pedig a késő középkori, kora újkori település erre a részre is kiterjedt.

Város-domb: A községtől D-re, a Bősárkány-Réti-csatorna K-i oldalán emelkedő, hosszan elnyúló markáns homokvonulat már régóta ismert római kori és késő bronzkori lelőhely. Terepbejárásom során megpróbáltam tisztázni a lelőhely kiterjedését. Az említett homokdomb közepén egy földút vezet végig, az úttól É-ra a gyér gabonavetésben szép számmal került elő római kori leletanyag (zömmel szürke házikerámia), valamint néhány őskori töredék. A dűlőúttól D-re lucerna borította a felszínt, ennek ellenére néhány cserépdarab itt is előkerült. A terepbejárás tapasztalatai alapján a lelőhely a dombvonulat teljes területére kiterjed.

Város-domb II.: A Város-dombtól D-re egy másik, valamivel kisebb domb emelkedik. Felszínén, és még

inkább attól DK-re, a már ellaposodó felszínen újra római kori kerámiatöredékek jelentkeztek. A római leletek mellett néhány őskori és egy középkori edénytöredéket is találtam. A lelőhely legintenzívebb része a domb csúcsától DK-re található.

Városút mellett: A községtől DNy-ra, az ún. Városút É-i oldalán elhelyezkedő hosszúkás homokdomb felszínén őskori edénytöredékeket gyűjtöttem. A leletek jellegtelen oldaltöredékek, közelebbi kormeghatározásra alkalmatlanok.

TAKÁCS KÁROLY

435. Tengőd, Bati-erdő

(Somogy megye) Ő, Kő

Tengőd határának D-i sarkában többször is említik a középkori Bat falu templomának romját. Papp István egykori tamási esperes-plébános szerint templomának romjai a bati malomtól DNy-ra, a Bati-erdő kezdetén láthatók. Március 16-án a malom helyét sikerült azonosítanom a halastó partján, de az aljnövényzet miatt mindössze néhány apró őskori és középkori cserepet találtam egy irtásban.

K. NÉMETH ANDRÁS

436. Tevel határa

(Tolna megye) Kő

2008. február 28-án több lelőhelyen végeztem terepbejárást.

Öregtemplom-dűlő: A lelőhely a falu É-i szélétől kb. 3 km-re, a Donát-patak K-i mellékágának D-i oldalán fekszik. A templom helyét a meredek oldalú domb egy É felé kiugró enyhe nyúlványának tetején, Ny-K irányban kb. 20 m hosszan főleg apróra tört kötőrmelék jelezte a kelő búzában. Középkori cserepek a patak É-i oldalán is találhatóak voltak, bár a lelőhelyet nem jártam be teljesen.

Pusztapél: Pusztapélen egy 1701-es kamarai összeírás említ templomromot. A dűlő Teveltől ÉNy-ra kb. 1 km-re, a Donát-patak és annak egy DK-ről érkező mellékága között található. A száraz, elsimítatlan felszínen a patakkal párhuzamosan kb. 150 m hosszan gyűjtöttem közepes sűrűségben középkori cserepeket. A lelőhely a mellékág K-i felén is folytatódik.

K. NÉMETH ANDRÁS

437. Téglás, Liget

(Hajdú-Bihar megye) U

A MOL stratégiai gáztározó nyomvonalába eső lelőhelyen a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat megbízásából 2008. június 19. és július 29. között 205 m²-en végeztünk megelőző feltárást.

A lelőhely egy É-D-i irányú homokháton található. A gázvezeték nyomvonala alig érintette, a homokpart ÉK-i oldalán 2 objektum (1 sekély árok és 1 nagyobb

méretű gödör) betöltésében apró patics-szemek mellett 3 kerámiatöredék bizonyította a lelőhelyet.

A leletek (díszítés nélküli oldaltöredékek) alapján egyértelműen nem dönthető el, hogy a neolitikum melyik kultúrájához tartoznak. Közvetett jegyek (a telep térfoglalása és a területről eddig ismert adatok) alapján mégis a középső neolitikum időszakához (Kr. e. 5500–4900) köthetjük ezt a telepet, ami valószínűleg a vezeték nyomvonalától D-i irányban húzódó homokdűnehatán terül el. Pontosabb azonosítása az erdei növényzet takarása miatt lehetetlen.

HAJDÚ ZSIGMOND – NAGY EMESE GYÖNGYVÉR

438. Tilaj határa (Zala megye) Ő, Á

A 76 sz. Balatonszentgyörgy–Körmend főút rekonstrukciója keretében a 26+850 (Szentgyörgyvár, Felsőmándpuszta) és a 36+500 (Nagykapornak, Padári-elágazó) km-szelvények közötti szakasz régészeti terepbejárását végeztük el 2008. március 17–20. között, melynek során egy új lelőhelyet lokalizáltunk.

Báni-hegy Kelet: A községtől K-re, a Ligetfalvai-patak forrásától É-ra emelkedő domb oldalán, egy ÉNy–DK hossz tengelyű, 155×100 m-es területen, elszórtan, kevés őskori és Árpád-kori edénytöredéket gyűjtöttünk.

2008. október 8–13. között a Szombathely–Hévíz 400 kV-os távvezeték oszlopláb alapozási munkáit régészeti szakfelügyeletünk mellett végezték. Ennek során két új lelőhely vált ismertté.

Alsó-dűlő II: A község K-i szélé közelében, a településen keresztülfolyó névtelen kis vízfolyás K-i partja fölé mintegy 30 m relatív szintkülönbséggel magasodó, meredek oldalú domb déli vége közelében szegényes mellékletű (vaskarika, bronz gyöngyszem) késő középkori–kora újkori temető 5. részben koporsós temetkezését bolygatták meg. A sírok helyét dokumentáltuk, a bolygatót csontokat és leleteket beszállítottuk a zalaegerszegi múzeumba. A rendelkezésre álló történeti és térképi források között nem sikerült az egykori temetőre vagy a hozzá tartozó településre utaló adatokat fellelni.

Kistilaji-földek: A község belterületétől ÉK-re, a településen keresztülfolyó névtelen kis vízfolyás K-i partja fölé magasodó domb Ny-i oldalán 2008. október 18-án egy rézkori edénytöredékeket tartalmazó gödör részletét bontottuk ki.

Munkatársak: Basticz Zoltán, Fullár Zoltán és Mézáros Melinda régészek, Kámán Beáta technikus.

KVASSAY JUDIT

439. Tizsakécske, Szabolcska Mihály utca 154. (Bács-Kiskun megye) Kk?, Ú?

2008. szeptember 12-én telefonbejelentés érkezett a kecskeméti Katona József Múzeumba, hogy a fenti címen a ház előtt fatuskó kiszedése közben embercsontokat találtak. A helyszínen szeptember 16-án a bejelentő

megmutatta a csontok előkerülésének helyét és átadta a már kiszedett csontokat. Elmondása szerint a környéken már korábban is kerültek elő embercsontok, amelyek valószínűleg megbolygatott sírokból származhattak. A terület egy enyhén kiemelkedő domb, ami arra enged következtetni, hogy esetleg egy késő középkori vagy újkori temetővel kell számolni a településnek ezen a részén.

A sír a gyalogjárda és a csapadékvíz elvezető árok között elhelyezkedő fatuskó alatt kb. 70 cm mélységben volt. A Ny–K-i irányú, nyújtott helyzetben eltemetett halottat valószínűleg már korábban többször megbolygatták, a váznak csak a medencétől lefelé elhelyezkedő része maradt bolygatatlan. A sír egyetlen lelete a taláskor előkerült koporsószege volt, ennek alapján a sír késő középkori vagy újkori lehet.

V. SZÉKELY GYÖRGY

440. Tiszasziget, Agyagbánya (Csongrád megye) U

A község DNy-i szélén található agyagbánya (32. lh.) területén 2008. július 11–21. között leletmentő feltárást végeztünk. Ezt a helyi önkormányzat nem előzmény nélküli illegális bányászati tevékenysége indokolta, amely nyomán a bányafalban régészeti objektumok határozott beásásai váltak láthatóvá. A leletmentő ásatást 207 m²-en végeztük. A feltáráshoz előkészített területen összesen 10 objektumot figyeltünk meg. Ezek – leszámítva egy legújabb kori árok részletét – a késő neolitikumi tiszai kultúra Gorzsa-csoportjának emlékműanyagát tartalmazták. Az előkerült objektumok többsége gödör, elsősorban méhkas alakú, de előkerült pár tálszerű sekély beásás is. A szelvényben – sajnos a földkitermelés által részben elpusztítva – egy cölöpszerkezetes hosszúház részlete is előkerült. A háznak 9 cölöphelyét találtuk csak meg. Ezek alapján egy 5,5 m széles emelt padlójú, DNy–ÉK-i tájolású épületet rekonstruálhatunk. Az épületet a közeli vízpartra közel merőlegesen tájolták. E házrészlethez tartozik az ásatás kiemelkedő jelentőségű lelete is. A ház hossz tengelyében kialakított nagyobb cölöphely szélésebb beásásában ugyanis, egymás mellett 3 ép edényt, valamint egy cipó alakú örlőkő töredékét találtuk. A jelenséget előzetesen építési áldozatnak tarthatjuk. Erre utal a leletek helyzete, épsége, valamint az a tény, hogy az egyik edényben ételmellékletre utaló nyomokat találtunk.

A telep konyhai hulladékkal feltöltődött gödreiben fényezett, szürke, barna, vagy fekete, apró bütyökdiszes gorzsai típusú kerámiák töredékei kerültek elő állatcsontok, kőeszközök kíséretében. Az aprólékos bontás során kitermelt föld csaknem teljes anyagát iszapolással tovább vizsgáltuk, amely során faszenet, szenült magok maradványait valamint további apró csontokat, kőeszközöket, kerámiát gyűjtöttünk.

A restaurált leletek a Móra Ferenc Múzeum raktárába kerültek.